

Yttrande över Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (SOU 2016:21)

Inledning

Stockholms läns landsting har bjudits in att lämna svar på remiss av delbetänkandet Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige i (SOU 2016:21).

Synpunkter

Stockholms läns landsting har förslag på förbättringar av det klimatpolitiska ramverket.

Skarpare formuleringar i sammanhängande lydelse i 4 § och 5 § i förslag till klimatlag

Stockholms läns landsting menar att det är mycket positivt att beredningen föreslår ett planerings- och uppföljningssystem och ser fram emot att ta del av kommande målbana med etapper för utsläppsminskningar. För att skapa en mer stabil grund för långsiktig planering föreslår landstinget att ändra lydelse i förslag till klimatlag:

- Lydelsen "besluten kan betyda" i 4 § kan med fördel ändras till "besluten kan förväntas betyda" samt
- Lydelsen "Handlingsplanen bör innehålla" i 5 § kan med fördel ändras till "Handlingsplanen ska innehålla".

Formuleringarna som är för vaga i sin kravställning riskerar att omintetgöra en av de mest verkningsfulla funktionerna i ramverket, den att inte enbart arbeta med uppföljning av utsläppsdata utan även med uppföljning av planerna för framtida arbete med åtgärder och utsläppsprognoser som baseras på den planeringen.

Förtydliga 5 § i förslag till klimatlag

Lydelsen ”olika utgiftsområden” upplevs som otydlig och kan med fördel utvecklas eller preciseras. I nuvarande förslag är punkt 6 och punkt 7 svåra att särskilja.

Inför redovisning av kolsänkor i 5 § i förslag till klimatlag samt i större omfattning integrera klimatanpassning i det klimatpolitiska ramverket

Stockholms läns landsting anser att både sänkor av växthusgaser och klimatanpassning bör få än tydligare skrivningar i det klimatpolitiska ramverket.

Konkreta förslag är att Miljömålsberedningen överväger:

- Att förtydliga 2 § i förslag till klimatlag. I presenterat förslag är det svårt att tolka huruvida sänkor av växthusgaser och/eller klimatanpassning är en central del av det klimatpolitiska arbetet eller inte.
- Ett tillägg till 3 § i förslag till klimatlag om att klimatanpassning samt sänkor av växthusgaser ingår i det långsiktiga mål som regeringens klimatpolitiska arbete ska utgå ifrån, förutsatt att det är ambitionen i 2 §.
- Ett tillägg i 5 § i förslag till klimatlag som inkluderar klimatanpassningsarbete i den klimatpolitiska handlingsplanen¹.
- Att införa redovisning av kolsänkor på samma sätt som redovisning av utsläpp redan föreskrivits i punkt 2 och 3 i 5 § i förslag till klimatlag. Långsiktiga spelregler grundade i en rapporteringsskyldighet i det klimatpolitiska ramverket kan ha en positiv effekt på utveckling av produkter, tjänster och affärsmodeller inom verksamheter som fungerar som kolsänkor. Det är något som även harmonierar med landstingets ambition att genom innovationsupphandling driva fram miljöteknik och därmed påskynda en global miljöomställning². Det är positivt att CCSU (Carbon Capture, Storage and Utilisation) nämns i delbetänkandet samt den svenska skogens roll i en framväxande och hållbar bioekonomi. Att införa en struktur för redovisning av kolsänkor är även på sikt nödvändigt för att kunna verifiera nettonegativa utsläpp efter 2045.
- Att förtydliga att det klimatpolitiska rådets roll även är att specifikt utvärdera kostnadseffektiva synergilösningar för utsläppsminskningar, ökade kolsänkor och klimatanpassningsåtgärder³ som komplement till vad som redan föreskrivs.

¹ Förutsatt att det är ambitionen i 2 § i förslag till klimatlag

² 2016 Mål och budget, Stockholms läns landsting innehåller skrivelsen ”Landstinget ska även i högre utsträckning använda sig av innovationsupphandlingar för att på så vis driva fram bästa möjliga miljöteknik och därigenom påskynda en global miljöomställning och främja en grön tillväxt i Stockholmsregionen”

³ Förutsatt att det är ambitionen i 2 § i förslag till klimatlag

Förtydliga innebörden av att målet år 2045 förutsätter höjda ambitioner i EU:s utsläppshandelssystem

Stockholms läns landsting menar att det behövs en långsiktig och tydlig nationell inriktning för att offentlig sektor och näringsliv, på såväl nationell som regional och lokal nivå, ska kunna lägga upp arbetet och inriktningen mot den omställning som behöver göras.

Landstinget anser att formulering för målet år 2045 är otydlig då ordvalet "förutsätter" kan tolkas på flera sätt. Det kan både tolkas som att det är viktigt och lämpligt – men inte nödvändigt – med höjda ambitioner i EU:s utsläppshandel. Det kan också tolkas som att den svenska målsättningen för år 2045 inte alls gäller om höjda ambitioner i EU:s utsläppshandel uteblir. Miljömålsberedningen bör därför söka en formulering som uppfyller den viktiga grundprincipen att skärpta svenska nationella klimatkrav även leder till att de EU-gemensamma utsläppen minskar, och samtidigt tillåter den svenska målsättningen för år 2045 att bestå, helt eller delvis, oavsett vad som sker i andra sammanhang. Det är viktigt att det finns ett beständigt långsiktigt mål i den svenska klimatpolitiken för att skapa kontinuitet och därmed möjliggöra Sverige som internationell förebild. Att tillhandahålla goda utvecklade lösningar – exempelvis ett väl fungerande klimatpolitiskt ramverk – för andra länder att ta efter bedöms av landstinget som en mer effektiv metod att få EU och övriga världen att skärpa sin klimatpolitik, än att hota med högre svenska utsläpp.

Konsumtion och offentlig upphandling

Som konstaterats av beredningen medför svensk konsumtion betydande utsläpp av växthusgaser, inte minst i andra länder. Landstinget arbetar aktivt för att minska klimatpåverkan från konsumtion kopplat till våra verksamheter och ser detta som ett viktigt utvecklingsområde i miljöarbetet. Landstinget anser att det saknas kopplingar till offentlig upphandling i det klimatpolitiska ramverket som möjliggörare för en snabbare omställning. Offentlig sektor har stor möjlighet att påverka både nationellt och globalt genom att ha skarpa krav på miljöanpassad och klimatdriven upphandling. Regelverken om offentlig upphandling bör ses över för att underlätta för att ställa skarpa krav. Det vore önskvärt med nationella målsättningar inom detta område och landstinget ser därför fram emot den mer utförliga belysning som planeras i beredningens nästa betänkande.

Transporter och samhällsplanering

I Stockholmsregionen är utmaningen att minska utsläppen störst och tydligast i transportsektorn och landstinget är här enig med Miljömålsberedningen om behovet av styrning och välkomnar att Miljömålsberedningen lyfter behovet av att klimatmålen integreras och samordnas med transportpolitiken och övrig samhällsplanering. Stockholms läns landsting ser ett stort behov av att de långsiktiga klimatmålen blir styrande för andra långsiktiga mål på nationell nivå

YTTRANDE
2016-05-24

LS 2016-0385

exempelvis de transportpolitiska målen. Annars kommer fortsatta målkonflikter att uppstå mellan målstyrning och prognosstyrning vilket motverkar utvecklingen mot ett fossilfritt samhälle. Likaså anser landstinget att det vore lämpligt att tydligt koppla nationella kvantitativa mål om bostadsbyggande till mål om utformning av bebyggelsestrukturer (stadsutveckling) som gynnar ett transportsnålt samhälle och möjliggör ett mer omfattande resande med kollektivtrafik, cykel och gång som transportmedel. På samma sätt behövs också ett tydligt ställningstagande och inriktning gällande framtida godstransporter.